

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

ЦЭРГИЙН АЛБА ХААГЧИЙГ БАЙРЛУУЛАХ Нийтлэг үндэслэл

129. Ангийн захирагч /дарга/-ийн шийдвэрээр цэргийн хотхоны орон сууцны болон бусад байр, байрлалын дэвсгэр газрыг салбаруудад хуваарилна.

Цэргийн хүрээ /хотхон/-нд хэд хэдэн цэргийн анги байрлах үед цэргийн хүрээ /хотхон/-ний дарга нь тэдгээрт байр, нутаг дэвсгэрийг хуваарилан хариуцуулна.

130. Хугацаат болон цэргийн гэрээт алба хаагч /цэргийн сургуулийн сонсогч, ахлагчийн болон хөгжмийн сургуулийн сурагч/-ийг цэргийн байранд байрлуулна.

130. Салбарын байранд дараах өрөө, тасалгаа байна:

130.1. унтлагын байр;

130.2. соёл, амралтын танхим;

130.3. албаны өрөө;

130.4. зэвсэг хадгалах өрөө;

130.5. зэвсэг цэвэрлэх өрөө /байр/;

130.6. ахуйн үйлчилгээний өрөө;

130.7. салбарын агуулах;

130.8. ариун цэврийн өрөө;

130.9. хувцас хатаах өрөө

130.10. бие засах газар.

130.11. тамхи татах цэг /салбарын гадна талбайд/.

Дээрхи танхим, өрөө, байрыг төхөөрөмжлөх журмыг “Цэргийн алба зохион байгуулах заавар”-аар тодорхойлно.

131. Цэргийн анги бүрт “Тугийн байр”, “Дайчин алдрын танхим”, “Хүндэтгэлийн булан”, “Эрүүл мэнд, чийрэгжүүлэлт”, “Сэтгэл зүйн”, “Хөдөлмөр хамгаалал”-ын танхимтай байх ба нэгтгэл анги /байгууллага/, салбарын захирагч, түүний орлогч, штаб, албад, тасгийн дарга нарын албаны өрөө байна.

132. Унтлагын байранд цэргийн алба хаагчийг байрлуулахдаа хүн нэг бүрт 9-12 м³-ээс багагүй агаар ноогдохоор тооцож, нэг өрөөнд нэг тасаг буюу 10-15 хүнээс илүүгүй хүнийг байрлуулна. Зориулалтын бус байранд хүн байрлуулахыг хориглоно.

133. Түрүүч, байлдагч /сонсогч/ бүрт шүүгээ, сандал, ор, давхар гудас, хөнжил, дэр, бүтээлэг, цагаан хэрэглэл, ариун цэврийн хэрэгсэл байна.

134. Салбарын буудлагын зэвсэг, нэг бүрийн хамгаалах хэрэгсэл, дуулга, үүргэвчийг зэвсэг хадгалах өрөөнд тусгай тавиурт, сургуулийн зэвсэг, сургууль, дадлагын галт хэрэглэлийг байлдааныхаас тусад нь хадгална. Салбарын зэвсэг хадгалах өрөөг цоожлон, салбарын жижүүр, ээлжтэний хамгаалалтад байлгах ба түлхүүр нь салбарын жижүүрт байна. Түлхүүрийг бусдад шилжүүлэхийг хориглоно.

135. Ангийн офицер, ахлагч нарын хувийн зэвсгийг ангийн жижүүрийн байранд тусгайлан бэлтгэсэн шүүгээ, сейфэнд хадгалах бөгөөд захирагчийн нэгдүгээр орлогч, штабын даргын зөвшөөрлөөр олгох, хураан авах ажлыг жижүүр хариуцан гүйцэтгэнэ. Зэвсгийн өрөөний түлхүүрийг зөвхөн жижүүр

хариуцаж хадгална.

Нөөц сумыг төмөр буюу төмөрлөсөн шүүгээнд цоожлон ангийн жижүүрийн байранд хадгалж, захирагчийн нэгдүгээр орлогч, штабын дарга, зэвсгийн даргын лацаар лацдаж, түлхүүрийг жижүүр хадгална.

136. Цэргийн албанд шинээр татагдан ирсэн дайчдыг анги, салбарт тусад нь эсвэл хээрийн байрлалд байрлуулж, цэргийн анхан шатны сургалт бэлтгэлийг явуулна.

БАЙРНЫ АШИГЛАЛТ

137. **Захирагч /дарга/ нь** цэргийн байрны ашиглалт, тоног төхөөрөмж, тавилга хэрэгслийн бүрэн бүтэн байдлыг хариуцна.

138. Хичээл, сургууль, ажлын цагаар цэргийн байрыг цэвэр байлгахыг салбарын жижүүр, ээлжтэнүүд хариуцна. Шаардлагатай үед байр болон орчны цэвэрлэгээнд нэмэлт бүрэлдэхүүнийг томилж болно. Цэргийн байранд 7 хоногт 1 удаа их цэвэрлэгээ хийнэ.

139. Бие засах өрөө нь гэрэлтүүлэг, салхивчтай, ариутгал хийгдсэн, цэвэр байна. Гадна байрлалтай бие засах газрыг цэргийн байр, гал тогоо, талх барих газар, дулааны болон цэвэр усны шугамаас 75 метрээс ойргүй зайд байгуулна.

140. Байшин, барилгын хийцийг өөрчлөх, буулгах, шинээр барих, цахилгаан, дулаан, цэвэр бохир усны болон холбоо дохиоллын шугам тавих, зурагтын антенн байрлуулах, пийшин барих ажлыг барилга орон сууцны болон эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрлөөр мэргэжлийн хүмүүс гүйцэтгэнэ.

141. Ангийн байрлал, цэргийн хотхоны нутаг дэвсгэр, орчны гудамж, талбайг зүлэгжүүлэн тохижуулж, шөнийн цагт гэрэлтүүлэгтэй байлгана. Хогийг тагтай тусгай саванд ялган цуглуулж, тогтоосон газарт зөөж асгах бөгөөд хогийн савыг хатуу хучлагатай, тусгай талбайд байрлуулж, 7 хоногт 2-оос доошгүй удаа цэвэрлэж ариутгана.

БАЙРНЫ ХАЛААЛТ

142. Байрны халаалт эхлэх, дуусах хугацааг ангийн захирагчийн тушаалаар тогтооно. Галч нарыг захирагчийн тушаалаар томилж, галлах журам, хөдөлмөрийн аюулгүйн ажиллагааны зааврыг судлуулж, баталгаа гаргуулна. Галлагаа эхлэхээс өмнө халаалтын тогоо, дулааны шугам сүлжээ, пийшин, янданг мэргэжлийн хяналтын байгууллагаар шалгуулан гэмтлийг засварлаж баталгаажуулна. Ердийн пийшинг галлах цагийн хуваарийг захирагч тогтоож, галлагаанд нь орон сууцны албаны дарга /орон тооны бус гал түймрийн байцаагч/ хяналт тавина.

143. Өвлийн улиралд анги, салбарын байрыг +18°C, эмнэлгийн байрыг +20°C-ээс доошгүй дулаантай байлгана.

144. Халаалтын хугацаа дуусмагц халаалтын тогоо, дулааны шугам, пийшин, янданг цэвэрлүүлэн, ангийн орон сууцны албаны дарга, орон тооны болон орон тооны бус гал түймрийн байцаагч нар шалгаж, акт бичиж хүлээлцэнэ.

БАЙРНЫ АГААРЖУУЛАЛТ

145. Цэргийн байрны агааржуулалтыг салбарын жижүүрийн хяналтын дор ээлжтэн гүйцэтгэнэ. Унтлагын байрыг бие бүрэлдэхүүнийг унтахын өмнө, боссоны дараа, танхимыг хичээл эхлэхээс өмнө, завсарлах үед агааржуулна.

146. Агааржуулахдаа зөвхөн салхивчийг онгойлгоно. Дулааны улиралд цэргийн байр, гал тогоо, эмнэлгийн байрны цонхыг хортон шавьжаас хамгаалах тороор торлоно.

147. Хэрэв байр агааржуулах төхөөрөмжтэй бол агааржуулах сэнсийг цагийн хуваарьт тогтоосон цагт ажиллуулна.

БАЙРНЫ ГЭРЭЛТҮҮЛЭГ

148. Ангийн захирагч байрыг гэрэлтүүлэх журмыг тогтооно. Шөнийн цагт жижүүрийн гэрлийг асаана. Цэргийн байрны орц, шат, зэвсэг хадгалах өрөө, бие засах газар, хонгилыг харанхуй болох цагаас үүрийн гэгээ ортол гэрэлтэй байлгана. Гэрлийг цаг тухайд нь асаах, унтраахыг анги, салбарын жижүүр, ээлжтэн хариуцна.

149. Осол, цахилгааны саатал гарсан тохиолдолд хэрэглэх цахилгаан үүсгүүр, гар чийдэн, дэнлүү, лааг жижүүрийн байранд байлгана.

150. Ангийн байгууламж, байрны гэрэлтүүлгийн хэрэгслийн тоо, хүчин чадлыг орон сууцны албаны дарга, байгууллагын хяналтын улсын байцаагчаас зөвшөөрсөн хэмжээнд байлгаж ашиглана.

ХОТ СУУРИНД ТҮР БАЙРЛУУЛАХ

151. Хот, сууринд анги түр байрлахдаа төрийн захиргааны төв болон нутгийн захиргааны байгууллагатай зөвшилцөж хууль, тогтоомжид заасан журмыг мөрдөж, байгаль орчныг бохирдуулахгүй ашиглана.

152. Анги тодорхой хугацаагаар үүрэг гүйцэтгэхэд тухайн нутгийн захиргааны байгууллагын зөвшөөрсөн, эрүүл ахуйн хувьд урьдчилан шинжилгээ хийж баталгаажсан газар оронд байрлуулна. Тухайн газар оронд цэргийн үйл ажиллагааны экологийн аюулгүй байдлыг хангах үүргийг анги, салбарын захирагч /дарга/ хариуцна.

153. Ангийн захирагч барилга, байгууламж, газар оронд хяналт явуулсны дараа бие бүрэлдэхүүн, байлдааны болон бусад зэвсэглэл, цэргийн техникийг байрлуулна. Ангийн захирагчийн шийдвэргүйгээр нэг байрлалаас нөгөөд шилжин суурьшихыг хориглоно.

154. Офицер, ахлагч нарыг салбарынх нь ойролцоо тусгайд нь, салаадыг аль болох хураангуй байрлуулна.

155. Салбарт байрлалын заагийг тогтоож, энэ заагаар сууцны байрыг хуваарилан, хичээллэх байр болон “Түгшүүр”, “Цугларалт” дохиогоор цугларах газрыг зааж өгнө.

156. Салбарыг хот сууринд байрлуулахдаа бие засах газрыг тусгайд нь байгуулан ариун цэврийн шаардлагыг хангуулна.

157. Гал тогоо, талх барих газар, агуулах, халуун усны зориулалтын байргүй бол тэдгээрийг байшин барилгаас зайдуу, гал түймэр, байгалийн гамшиг болон бусад аюулд өртөгдөхөөргүй газар байрлуулна.

158. Ундны усыг зориулалтын худаг, ус түгээх цэгээс авах ба бохирдолтоос хамгаалах арга хэмжээ авч, хамгаалалтад байлгана.

159. Байр болгонд ахлагчийг томилох ба тэр нь цэргийн алба хаагчийн сахилга, дотоод журам, эд хөрөнгийн бүрэн бүтэн байдал, гал түймрийн аюулгүй байдлыг хариуцна.

160. Хот, сууринд байрлах үед зэвсэг, галт хэрэглэлийг хаалга, пийшин, халаалтын хэрэгслээс зайтай, хуурай газарт хадгалж, байнгын хамгаалалтад байлгана. Хувцас, байлдааны хэрэгслийг тусгайлан зассан байранд, хувийн эд зүйлсийг үүргэвчинд хадгална.

161. Түрүүч, байлдагч нарыг байрлалаас гадагш чөлөөгөөр явуулахтай холбогдсон бусад асуудлыг шийдвэрлэхдээ байнгын байрлалд мөрддөг журмыг удирдлага болгоно.

ГАЛ ТҮЙМРИЙН АЮУЛААС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, ХАМГААЛАХ

162. Цэргийн алба хаагч нь гал түймрийн аюулгүй байдлыг хангах журам / *Хавсралт 13*/, тушаал, зааврыг биелүүлж, гал түймэр гарсан үед цаг алдалгүй аврах, гал түймэр унтраах, аврах анги болон салаа /тасаг/-г дуудах, өөрсдийн хүч хэрэгслээр гал түймэр унтраах хүний амь, зэвсэглэл, цэргийн техник, эд хөрөнгийг авран хамгаалах арга хэмжээг нэн даруй авна. Цэргийн хотхоны байрлалд ажиллаж, амьдардаг энгийн ажилтан, алба хаагчид, иргэд дээрх үүрэг, журмыг нэгэн адил дагаж мөрдөнө.

Ангийн захирагч болон сургалтын төв /хээрийн байрлал/-ийн дарга /ахлаач/ хариуцуулж өгсөн нутаг дэвсгэр дээр хичээл сургууль, буудлага, жолоодлого, хээрийн сургууль хийх үед гал түймрийн аюулгүй байдлыг сахиулах ажлыг шууд хариуцна.

163. Орон тооны бус 10-20 хүний бүрэлдэхүүнтэй гал түймэр унтраах хэсэг томилно. Ангийн байрлалын нутаг дэвсгэрт гал түймрийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор гал түймэр унтраах хэсгээс гал түймрийн хяналтын эргүүлийг томилж, тогтоосон журмаар ангийн жижүүр, галын аюулгүй байдлыг хангуулах үүрэг бүхий албан тушаалтны удирдлагад үүрэг гүйцэтгүүлнэ.

164. **Орон тооны бус гал түймрийн байцаагч нь** ангийн орон сууцны албаны даргын удирдлагад үүрэг гүйцэтгэх бөгөөд галын аюулгүй байдлыг хангах төлөвлөгөөг төрөл, мэргэжлийн албадын дарга нарын оролцоотойгоор боловсруулан захирагчаар батлуулж, бие бүрэлдэхүүнд судлуулах, гал түймрийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх, галын аюулгүй байдлыг хангах ажлыг зохион байгуулж, гал түймэр унтраах салаа /тасаг/-ны гал унтраах анхан шатны багаж хэрэгслийн бэлэн байдалд хяналт тавьж ажиллана.

Гал түймрийн аюулгүй байдлыг хангуулах үүрэг бүхий албан тушаалтан нь дараах үүргийг биелүүлнэ:

164.1. гал түймэр унтраах хэсгийн бүрэлдэхүүнд гал түймэртэй тэмцэх, гал түймэр унтраах анхан шатны багаж хэрэгслийг ашиглах талаар хичээл заах, үзүүлэх болон дадлагын хичээлийг сар бүр зохион байгуулж явуулах;

164.2. гал түймэр унтраах анхан шатны багаж хэрэгслийн бүрэн бүтэн байдалд хяналтын карт хөтлөх, тэдгээрийг ашиглахад бэлэн байлгах;

164.3. ангид гал түймрийн аюулгүй байдлыг хангах журмын биелэлтийг өдөр тутам хянах, гал түймрийн хяналтын эргүүлд аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгч, үүрэг гүйцэтгэлтийг нь шалгах;

164.4. гал түймэр гарсан үед аврах, гал түймэр унтраах, аврах ангийг хүрэлцэн иртэл гал түймэр унтраах ажлыг биечлэн удирдах;

164.5. ангийн нийт барилга байгууламжийн гал түймрийн аюулгүй байдалд хяналт тавьж, илэрсэн зөрчил дутагдлыг засуулах арга хэмжээ авах;

164.6. ангийн байрлалд зохих хэмжээний усны нөөц, аянга зайлуулагч, түймрээс хамгаалах зурвас, салбар бүрт гал түймэр унтраах анхан шатны багаж хэрэгслийг бэлтгэж, бэлэн байлгах;

164.7. гал түймрийн аюулгүй байдлын шаардлага хангаагүй халаалтын болон цахилгаан хэрэгсэл, багаж төхөөрөмж ашиглахыг хориглох;

164.8. орон нутгийн гал түймэр унтраах, аврах ангитай харилцан ажиллагааны төлөвлөгөөтэй ажиллах, хамтарсан дадлага, сургууль хийх.

ЭКОЛОГИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫГ ХАНГАХ

165. Монгол Улсын хууль, тогтоомжид заасны дагуу цэргийн анги нь өөрийн байрлалын нутаг дэвсгэр, хээрийн байрлалын районд цэргийн үйл ажиллагааны экологийн аюулгүй байдлыг хангах, байгаль хамгаалах ажлыг зохион байгуулна.

166. Цэргийн алба хаагч нь өдөр тутмын үйл ажиллагааны явцад экологийн аюулгүй байдлыг хангах, байгаль хамгаалах үүрэгтэй.

167. Санаатай болон санамсаргүй үйлдлийн улмаас байгаль орчныг бохирдуулсан цэргийн алба хаагч Монгол Улсын хууль, тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.

168. Экологийн аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр ангийн захирагч дараах үүргийг хүлээнэ:

168.1. Экологийн аюулгүй байдлыг хангах, байгаль орчныг хамгаалах хууль тогтоомжийг нийт бие бүрэлдэхүүнд судлуулах, хэрэгжүүлэх ажлыг ангийн байрлалын нутаг дэвсгэрт зохион байгуулах;

168.2. Экологийн аюулгүй байдлыг хангах, байгаль орчныг хамгаалах ажлын биелэлтэд хяналт тавих.

169. Ангийн захирагч, сургалтын төв /хээрийн байрлал/-ийн дарга /ахлаач/ нь хээрийн сургууль, цэргийн сургалт бэлтгэлийн үед экологийн аюулгүй байдлыг хангах, байгаль орчныг бохирдуулахаас урьдчилан сэргийлэх, нөхөн сэргээх ажиллагааг хариуцна.

Хээрийн сургууль, дадлага хийсний дараа байрласан газар орон дээрх нуувч шуудуу, галт байр зэрэг түр байгууламжуудыг булж, цэвэрлэн, орон нутгийн байгууллага /байгаль хамгаалагч/-д хүлээлгэж өгнө.